

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Н. М. Савченко, к. е. н., доцент

Р. О. Савченко, к. е. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

З посиленням управлінської орієнтації бухгалтерського обліку, наукові методи обліку виробництва повинні ґрунтуватися на безперервному забезпеченні апарату управління необхідними відомостями про його хід. Запорукою успіху може слугувати створення на підприємствах аграрного сектору системи постійного моніторингу, яка дасть змогу забезпечити створення оптимальних умов для функціонування підприємства та виконання ним поставлених завдань з найбільшою ефективністю. В процесі моніторингу

підприємство досліджується в повному обсязі і, за необхідності, проводяться коректуючі дії в досліджуваному об'єкті. При цьому, система моніторингу повинна видавати блок інформації про об'єкт, що спостерігається з такою деталізацією, яка визначається точністю первинного вимірювання або отримання інформації.

Проблемними питаннями інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень шляхом створення системи моніторингу займалися ряд зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів, а саме А. М. Голубцов, В. Завгородній, В. М. Єрьомін, А. М. Каменський, Г. Г. Кірейцев, Н. Д. Кремнев, П. Ліппе, Л. В. Нападовська, В. В. Сопко, В. С. Спірін, С. А. Стуков, Б. В. Черников, Я. Л. Єйдельман та ін. В своїх працях вони розглядають загальні засади формування системи моніторингу без урахування галузевих особливостей функціонування суб'єктів господарювання.

Метою даного дослідження є вивчення можливостей формування системи моніторингу в сільськогосподарських підприємствах задля покращення інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Кінцевий результат діяльності будь-якого структурного підрозділу, а отже і підприємства в цілому, в певній мірі визначається станом обліку, який документуючи всі господарські операції, перетворюється на організаційну систему накопичення, обробки, зберігання та використання облікової інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Враховуючи домінуючу роль документування у забезпеченні можливості безперервного спостереження за господарськими процесами відмітимо, що першорядне значення мають своєчасність, повнота та достовірність оформлення господарських операцій та ситуацій, що відбулися, первинними документами [1].

В процесі встановлення конкретних напрямків удосконалення системи документації, важливим є визначення основних її недоліків. Система первинної та зведеної документації в сільському господарстві є складною і громіздкою. Причинами цього є наявність великої кількості форм документів, частина з яких аналогічна за змістом; повторення окремих показників в різних видах документів, що значно ускладнює документообіг та трудомісткість облікової роботи, а також відсутність необхідних показників, які можуть суттєво впливати на вибір альтернативного управлінського рішення. Їх побудова не достатньо зручна для щоденного заповнення і подальшого опрацювання, узагальнення в регістрах аналітичного обліку.

Одним із основних шляхів удосконалення обліку можна назвати уніфікацію первинних документів. Застосування уніфікованих документів в рослинництві призведе до розробки спеціалізованих форм. При цьому ми пропонуємо:

1. Застосовувати в обліку процесу виробництва переважну більшість нагромаджувальних документів, сприятиме зменшенню кількості документів та спростить їх опрацювання.

2. Створити можливості для документування декількох господарських операцій в одному первинному документі.

3. Встановити оптимальну кількість об'єктів обліку, яка дасть змогу уникнути зайвої деталізації, а отже спростить облік.

4. Скоротити кількість копій первинних документів.

Хоча уніфікація первинної документації і скорочує кількість первинних документів, проте вона і збільшує час на їх опрацювання. Тому для полегшення роботи з уніфікованими документами слід надати сільськогосподарським підприємствам свободу вибору у визначенні переліку реквізитів, що будуть заповнюватися залежно від започаткованої практики ведення обліку витрат і виходу продукції. Необхідно в документах залишити лише ті реквізити, які мають змістовне наповнення, тобто їх показники використовуються в подальшому обліковому процесі і в ході прийняття управлінських рішень.

Калькулювання собівартості продукції виступає одним із головних критеріїв вартісного вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку. Проте воно не завжди в повній мірі відображає фактичні витрати на вирощування рослинницької продукції. В процесі виробництва мають місце господарські факти, які чи то взагалі не піддаються щоденному документуванню, чи то інформація, що міститься в первинних документах з тих чи інших причин викривлюється. Для забезпечення правдивості визначення собівартості рослинницької продукції, дані про такі факти виявляють в процесі інвентаризації.

Перспективним напрямком розширення інформаційної ємності облікових даних підприємств є застосування перманентної інвентаризації. Доцільність застосування безперервної інвентаризації на підприємствах, які займаються вирощуванням рослинницької продукції визначається тим, що тут спостерігається постійні потоки товарно-матеріальних цінностей на виробництві та періодичний рух їх по об'єктах. При цьому ефективність перманентної інвентаризації буде прослідковуватися за умови визначення центрів відповідальності відповідальними за стан проведення інвентаризаційної роботи [2].

Для прийняття дієвих управлінських рішень необхідним є забезпечення апарату управління оперативною інформацією про результати практичної діяльності підприємства та його структурних підрозділів, шляхом комунікації, через канали зворотного зв'язку. В системі інформаційного забезпечення дану функцію виконує внутрішня звітність, яка являє собою узагальнену систему економічних показників, що відображає результати господарювання структурних підрозділів за певний проміжок часу і є одним із найважливіших інструментів управлінського обліку. Особливістю внутрішньої звітності є те, що вона повинна бути придатна для багатопільового використання [3].

В рослинництві внутрішня звітність повинна вводитись по всьому технологічному процесу – від підготовчих робіт по посіву рослин до збору вирощеної продукції. Для сільськогосподарських підприємств необхідна достовірна та своєчасна звітність, яка б реально б відображала результати його діяльності в короткостроковому періоді. Тому метою складання форм внутрішньогосподарської звітності є задоволення інформаційних потреб апарату управління в оперативному режимі, шляхом надання показників діяльності, як в натуральній, так і в вартісній формі та якісних характеристик вирощеної продукції, які дозволяють оцінювати та контролювати, а також, на певний період, прогнозувати та планувати виробничу діяльність підприємства та його структурних підрозділів.

Слід відзначити, що внутрішньогосподарська звітність повинна відрізнятися від існуючої сьогодні своєчасністю надходження інформації про результати виконаних завдань; форми внутрішньої звітності повинні містити виключно релевантну інформацію.

Крім того, очевидним є те, що система внутрішньогосподарської звітності повинна бути максимально простою, універсальною та уніфікованою, оскільки в іншому випадку її буде важко, а деколи і не можливо використовувати відповідно до потреб та в різних часових періодах.

Отже, формування системи моніторингу витрат і виходу продукції рослинництва, в частині удосконалення документування господарських операцій, застосування перманентної інвентаризації та створення належної системи внутрішньої звітності, дасть змогу структурувати, накопичувати та розповсюджувати релевантну інформацію. Буде сприяти визначенню закономірностей, процесів, небезпек, проблем, що вже відомі і розуміння, усунення, коригування яких є важливим з погляду управління.

Література

1. Савченко Р. О. Аудит якості продукції / Р. О. Савченко // Органічне виробництво і продовольча безпека : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. – Житомир : Полісся, 2014. – С. 511–518.
2. Савченко Н. М. Практичні аспекти аналітичного обліку витрат виробництва в рослинництві / Н. М. Савченко // Зрівноважений розвиток регіонів в умовах глобалізації : матеріали міжнар.наук.-практ. конф. – Житомир : ПП «Рута». – 2010. – С. 131–134.
3. Сук Л. К. Облік і контроль виробництва сільськогосподарської продукції / Л. К. Сук. – К. : Урожай, 1990. – 168 с.
4. Dankevych Ye. M. Ecologically Certified Agricultural Production Management System Development / Ye. M. Dankevych, V. Ye. Dankevych, O. V. Chaikin // Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal. – 2016. – Vol. 2. – № 4. – 15 p.
5. Chaikin O. V. Ecologically certified products promotional ternative methods / O. V. Chaikin // Management Theory and Studies for Rural Businessand Infrastructure Development. – 2015. – Vol. 37. – № 2. – P. 179–188.